शमानम्
आकारः प्लुतपूर्वो यो घोषवद्व्यञ्जनोत्तरः
शसकारपरश्चैव विसर्गः स तु लुप्यते १
संहितायामृचां तानि पदान्यत्र विवृण्महे
घोषवन्ति व्यञ्जनानि हकारो गजडादयः
दादयो बादयो वान्त याजयोऽन्ययुजौ शसौ २
इति परिभाषा
इतरा विदा मुनि स्तोमा देवा रुद्रा न मर्त्य वर्धे देवे वसु मयोभुत्यये शरम् । प्रचेता अनूधाः पृथिव्या भूतन्नसृणित्यये । धियं धा विश्वार्युगम् ॥
न साह चक्षुर्द्वेषांसि यद्रू दधान वसु वह्नि परि नेत्रं रूपाणि करं धनानि श्रोत्रं भूता शविष्ठ धामानि करं च सोम दाशुषे पार्थिवा च नो युग्म भुवना सौभगानि चक्षाणो दिवो रजांसि दधे ऋक्षर त्यये जातवेदा युग्म हेत्याः प्रथमः ३
कशा इष्टाः सजोषा नयनं सोमाः करं काष्ठा युक्ता न व तत्ययौ वर्धत्यये । तु या मधुमत्तमा रुद्रा जीवा द्वितीयः ४
यत्त्वार्या ईषमाणा नेत्रभुवनकरं ब्रह्मत्यये लोचनम् ।
पृतना स्पर्धमाना भ्राजमाना धीराः कृष्णगर्भा विप्रमूर्ति मेधत्यये ।
ऋणया व्यक्ताः सनीडाश्चिता गोः सुता वि तृतीयः ५

अव्या मुनि रत्नधा नेत्रेन्द्रियार्हया: । प्रजा वेदं न तोक पतेत्यये
।
शतदा धारा दृष्टि न पृष्ठ सुतमन्धो य ऊत्यये पादम्
वावशाना मित्राः शुक्रार्युगं सुदुघा युग्म उस्रियाश्चतुर्थः ६
ताजा अन्या अन्तमा अप्रा अयनमश्वा न शिशुत्यये
दाः समुद्रियार्वर्चोधा अपवथाः सर्वाः पंचमः ७
दुध्रा स्थिरा याते भी द द्‌गा दधानार्या वां मृज्यमाना अश्वसा
मवा स्वानासः षष्ठः ८
मणा गृणाना न जमत्यये । अत्या हि यानाः पवमानाः करमुत
त्याः पुनानाः सोमपाश्चक्षुः सप्तमः ९
अनागाः पदज्ञा वेधा अवा अयक्ष्मा अज्ञाता वृजना निष्ठाः
प्रथमाः स्मृडीकाः प्रियाः संयोगेत्यये । सुगोपा देवया अरुणा
यजमानास्ता नः सहोजास्ता जयन्तूग्रा अनाधृष्याः कुमारा
वृद्धश्रवा अमित्रा अष्टमः १०
उच्यते धह संख्यानि सूत्राण्यासन् शमानके
एकादिरुद्रपर्यन्तमुदाहरणमस्ति हि ११
तेषु षड् वसुशक्तीश्च दशकं च न दृश्यते
एकस्य चैकरीत्या च नवसप्ततिदाहृतिः १२
एकस्य द्‌वितयत्वेन रुद्रसंख्या इहेरिताः
एकस्य चैव सूत्रस्य त्रितयं समुदाहृतम् १३

वेदसंख्याकसूत्राणां त्रितयं वर्तते स्फुटम्
भूतसंख्याकसूत्राणामेकमेव हि निश्चितम् १४
मुनिसंख्याकसूत्राणां नेत्रसंख्या प्रकीर्तिता
रुद्रसंख्याप्रदेशानामेकमेव प्रकीर्तितम् १५
एकमेषां विना संख्या शमानो भौतिकं विदुः
आहत्योदाहृतिः प्रोक्ता कुभूता संख्यया स्फुटम्
सूत्रेष्वेव विसर्गस्तु दशस्थलनिषेधभाक् १६
इति शमानं समाप्तम्